

PEDAGOGICKÁ A PSYCHOLOGICKÁ PŘÍPRAVA UČITELŮ ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ

Recenzovaná monografie se zabývá aktuální problematikou vzdělávání učitelů odborných předmětů, zejména absolventů nepedagogických vysokých škol. Monografie je rozčleněna do úvodu, devíti kapitol a závěru a jak vyplývá z dále uvedeného přehledu obsahu, probírá uvažovanou problematiku v širokém záběru a v řadě souvislostí.

Úvod zdůrazňuje význam aktivizujících metod výuky a učení a formativních složek výuky a upozorňuje na úlohu učitelů a studentů v měnícím se společenském a vzdělávacím systému. V této souvislosti roste úloha vzdělávání učitelů. V úvodu je vymezen pojem vzdělávání učitelů technických předmětů a je nastíněn obsah oblastí, kterými se monografie zabývá.

1. kapitola **Inženýrská pedagogika a její koncepční problémy** nejdříve vymezuje terminologii v pedagogice a zvláště v inženýrské pedagogice. Autorka upozorňuje na existující nejednotnost terminologie a analyzuje různá pojetí. V závěru uvádí vlastní definici inženýrské pedagogiky v širším a užším smyslu.

V 2. kapitole **Současné problémy inženýrské profese** po probrání současné proměny funkcí školy se analyzuje úloha učitelské profese a probíhající změny v historickém kontextu. Dále jsou zde shrnuty názory začínajících vysokoškolských učitelů a médií podle provedených šetření. Zvlášť se uvádí profese učitelů technických předmětů z hlediska jejich odborné a pedagogické kvalifikace, získávání pedagogické způsobilosti a další vzdělávání učitelů odborných předmětů podle současné legislativy.

3. kapitola **Vývoj pedagogického vzdělávání učitelů technických předmětů ve vybraných evropských zemích** shrnuje tento vývoj zejména podle dokumentů Mezinárodní společnosti inženýrské pedagogiky (IGIP) a podrobněji se věnuje historickému vývoji a obsahu tohoto studia na Technické univerzitě v Drážďanech, Českém vysokém učení technickém v Praze a na Univerzitě Klagenfurt. Stručněji je charakterizováno toto studium v dalších 7 evropských zemích.

4. kapitola **Současný stav pedagogicko-psychologického vzdělávání učitelů technických předmětů v České republice a Slovenské republice** je věnována obsáhlému přehledu vysokých škol a institucí věnujících se doplňujícímu, celoživotnímu, bakalářskému studiu pro učitele odborných předmětů a doktorskému studiu inženýrské pedagogiky. Jednotlivé druhy studia na jednotlivých vysokých školách jsou stručně charakterizovány a přehledně srovnány.

5. kapitola **Inženýrská pedagogika v publikacích odborné komunity** se opírá o autorčinu analýzu referátů na sympoziích Mezinárodní společnosti pro inženýrskou pedagogiku (IGIP) v letech 1993–2003. Nejde zde jen o pracovní kategorizaci a shrnutí těchto jednotlivých sympozií a referátů, ale také o hodnotící shrnutí vývoje rozsahu a obsahu těchto publikací.

6. kapitola **Výuka psychologie a tvorba výukových textů z psychologie pro studenty s technickým vzděláním** se opírá o dlouholetou praxi a zkušenosti autorky, která vyučuje psychologii na vysoké škole technické, a o její vlastní šetření mezi studenty k výuce psychologie. Výuka psychologie v tomto případě má být orientována kromě teorie na praxi, ať už profesní, pedagogickou nebo poradenskou. Dále jsou zde uvedeny cíle, obsah a metody výuky psychologie a potřeba jejího spojení s technickými poznatky. Také příprava učebních textů musí brát ohled na budoucí jejich uživatele – techniky.

7. kapitola **Výuka humanitních předmětů na technických univerzitách** shrnuje přehled a hodnocení úplnosti nabídky humanitních předmětů obsažených v učebních plánech všech šesti fakult Českého vysokého učení technického v Praze (ČVUT) a Vysokého učení technického v Brně (VUT). Zajímavá je analýza vývoje techniky ve vztahu k humanitním vědám a cenné je šetření názorů studentů na výuku humanitních předmětů na uvedených dvou vysokých školách. V závěru kapitoly je ještě stručně uvedena výuka humanitních předmětů na Vysoké škole báňské – Technické univerzitě Ostrava, na Massachusetts-

ském technologickém institutu a Technické univerzitě v Drážďanech.

V 8. kapitole **Uplatnění e-learningu v pedagogické a psychologické přípravě učitelů technických předmětů a elektronické komunikace mezi učitelem a studenty** se nejdříve zkoumá, jak jsou pro studenty dostupné počítače a jejich používání. Na základě šetření je zjištěno, že tato dostupnost je u studentů ČVUT relativně vysoká a srovnatelná třeba s britskými studenty. Autorka dále upozorňuje na rizika při používání moderních technologií, spočívající především v tom, že řízení výukových programů je často svěřováno specialistům na elektronické komunikační prostředky a ne zkušeným pedagogům. Komunikační technika nemá být cílem, ale prostředkem výuky. Kapitola obsahuje příklady e-learningových studijních materiálů (CD-ROM, internet) a elektronické komunikace studenta a učitele. Závěr kapitoly probírá psychologické aspekty elektronické komunikace, její výhody a nevýhody.

9. kapitola **Bakalářský program Specializace v pedagogice na Masarykově ústavu vyšších studií ČVUT** po probrání profesního standardu učitele technických předmětů shrnuje výsledky šetření názorů inženýrů – učitelů, vybraných expertů a vyučujících na pedagogické vzdělávání učitelů technických předmětů. Toto šetření bylo realizováno autorkou monografie.

Při šetření byla sledována motivace k tomuto studiu, názory na jeho organizaci, rozsah, obsah a formy.

Závěr monografie stručně shrnuje 7 problémových okruhů doplňujícího pedagogického vzdělávání a inženýrské pedagogiky a z předchozího textu vyplývajících závěrů. Text je doplněn také shrnutím v angličtině a obsáhlým seznamem literatury (13 str.).

Při celkovém hodnocení je nutné vyzdvihnout na jedné straně aktuálnost probírané tematiky a na druhé straně erudovanost autorky, která po mnoho let vyučuje na vysoké škole technické psychologii, je vedoucí katedry pedagogiky a psychologie na Masarykově ústavu vyšších studií ČVUT, dlouhou řadu pracuje v Mezinárodní společnosti pro inženýrskou pedagogiku (IGIP) a v poslední době je členem Mezinárodního monitorovacího výboru IGIP. Každá kapitola monografie je ukončena graficky odlišeným souhrnem a komentářem autorky, umožňujícím čtenáři opakování a rychlejší orientaci v probíraných otázkách. Je nutno ocenit, že monografie je založena na široké znalosti literatury a informací z internetu, vlastních zkušenostech a v neposlední řadě na vlastních i cizích výzkumech nebo šetřeních. Monografie podává komplexní přehled a rozbor problematiky pedagogického vzdělávání učitelů technických předmětů u nás i v zahraničí a bude jistě užitečným pramenem pro všechny zájemce o problémy tohoto vzdělávání.

- jmě -

Dr. Dana Dobrovská: Pedagogická a psychologická příprava učitelů odborných předmětů. Vydalo ISV nakladatelství, Praha 2004, 196 str.

